

Nr 40

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa stödåtgärder i anledning av skadorna å 1957 års skörd jämte i ämnet väckta motioner.

I en till riksdagen den 22 november 1957 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 194, har Kungl. Maj:t under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag föreslagit riksdagen

dels att medge

1) att bidrag till jordbrukare, vilka är i behov därav på grund av 1957 års skördeskadorna, må utlämnas i huvudsaklig överensstämmelse med de riktlinjer, som angivits i propositionen;

2) att ett belopp av 40 000 000 kronor må ställas till förfogande för utbetalande av nämnda bidrag;

3) att kostnaderna för bidragen må bestridas med 25 000 000 kronor av medel, vilka jordbruket enligt beslut av 1956 års riksdag skall erhålla som grundfond i ett planerat system för reglering av skördeskadorna, och i övrigt av medel, som i samband med jordbruksregleringen influtit eller inflyter genom upptagande av införselavgifter;

4) att för utbetalande av bidragen erforderliga medel må i mån av behov förskottsvis tillhandahållas ur det å riksstaten för budgetåret 1957/58 under nionde huvudtiteln anvisade reservationsanslaget till Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område;

dels att bemyndiga Kungl. Maj:t att medge uppskov med erläggande av amorteringar för stödlån med anledning av 1950, 1951, 1952 och 1954 års skördeskadorna i huvudsaklig överensstämmelse med de grunder, som förordats i propositionen.

Vid propositionen har fogats vissa tabeller, vilka som *bilaga 1—6* torde bifogas till detta utlåtande.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas i det följande, hänvisa till propositionen.

I samband med propositionen har utskottet behandlat två inom riksdagen väckta, till utskottet hänvisade likalydande motioner, nämligen I: 567 av herr *Werner m. fl.* och II: 716 av herr *Hansson* i *Skegrie m. fl.*, i vilka motioner yrkats, att riksdagen vid behandlingen av denna proposition måtte

1) besluta anslå 40 000 000 kronor till bidrag åt jordbrukare, som är i behov därav på grund av lidna skördeskadorna;

2) besluta att ifrågavarande belopp tillfälligt må lånas med 25 000 000 kronor av medel, vilka jordbruket enligt beslut av 1956 års riksdag skall erhålla som grundfond i ett planerat system för reglering av skördeskador, och med 15 000 000 kronor av medel, som i samband med jordbruksregleringen influerats eller inflyter genom upplagande av införselavgifter;

3) hos Kungl. Maj:t anhålla om att förslag förelägges 1959 års riksdag om särskilda statsanslag till återbetalande av ifrågavarande lån;

4) hos Kungl. Maj:t anhålla, att frågan om omfattningen av 1957 års skördeskador upptages till förnyad prövning, samt att, därest undersökningen så motiverar, förslag om anvisande av ytterligare erforderligt bidragsbelopp snarast möjligt förelägges riksdagen.

Beträffande de skäl, som motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, får utskottet hänvisa till framställningen i motionerna.

Genom beslut den 20 september 1957 uppdrog Kungl. Maj:t åt statens jordbruksnämnd att i samråd med lantbruksstyrelsen utreda omfattningen och arten av de mera väsentliga skador, som uppkommit å 1957 års skörd till följd av väderleksförhållandena, samt att till jordbruksdepartementet inkomma med resultatet av utredningen. I avbidan på resultatet av ifrågavarande undersökning har Kungl. Maj:t på framställning av jordbruksnämnden i propositionen 184 till riksdagen framlagt förslag angående utlämnande av stödlån till jordbrukare, m. m.

I en till jordbruksdepartementet den 22 november 1957 inkommen skrivelse har *statens jordbruksnämnd* dels redovisat resultatet av omförmälda undersökning, dels framlagt förslag till vissa stödåtgärder i anledning av 1957 års skördeskador. Jordbruksnämnden anmäler, att nämnden och jordbrukets förhandlingsdelegation efter utredningsarbetets avslutande varit samlade till överläggningar för att på basis av utredningsresultatet dryfta frågan, om årets skördeskador borde föranleda framställning om ytterligare stödåtgärder utöver vad som redan beslutats eller föreslagits, samt för att diskutera eventuella åtgärders omfattning och utformning. Nämnden redogör i ett särskilt avsnitt av skrivelsen för vad som framkommit vid dessa överläggningar. Vidare tar nämnden upp till behandling spörsmålet om vissa övriga åtgärder, som står i direkt samband med frågan om ersättning till jordbruket till följd av årets skördeskador.

Jordbruksnämnden anför, att nämnden fullgjort uppdraget att utreda omfattningen och arten av 1957 års mera väsentliga skördeskador genom en serie undersökningar. Dessa bygger i tur och ordning efter redovisningen i till skrivelsen fogade bilagor på tillgänglig nederbördsstatistik, den officiella skördestatistiken (på vilken bl. a. baserats en undersökning benämnd »bygdeundersökningen»), intervjuledes införskaffade uppgifter från ett antal jordbrukare om skördesituationen den 15 oktober 1957 samt statistik över årets leveranser av vete och råg till spannmålshandlare. Dessutom har nämnden sökt värdera skördeförlusterna dels i en »länsundersökning», dels i en jämförelse mellan den reviderade beräk-

ningen av vissa poster i normkalkylen för 1957/58 på grundval av skörde-rapporterna per den 31 augusti 1957 och länsundersökningen. Slutligen har en uppskattning skett av skördeförlusten inom olika län vid olika självrisker. Beträffande den närmare redogörelsen härför hänvisas till framställningen på s. 3—12 i propositionen.

Sammanfattningsvis framhåller jordbruksnämnden, att det i propositionen redovisade undersökningsmaterialet bildat underlag för en bedömning av skördeskadornas omfattning. Vid de överläggningar, som ägt rum mellan nämnden och jordbrukets förhandlingsdelegation, har någon erinran mot materialet i och för sig ej framställts utan man har från jordbrukets sida förklarat sig kunna vitsorda, att detsamma ger en så pass tillförlitlig bild av skadorna som det under rådande förhållanden varit möjligt att åstadkomma. Man har i anslutning härtill mellan nämnden och förhandlingsdelegationen enats om att på basis av det föreliggande materialet skördeminskningen innevarande höst i de av skadorna drabbade områdena får anses vara av storleksordningen 160 000 000 kr. jämfört med utbytet av en skörd av den storlek, som i genomsnitt erhållits under senare år. Beträffande denna siffra understryker nämnden, att den ger ett uttryck för de kvantitetsförändringar, som inträffat beträffande totalskörden, och vidare i görlig mån för kvalitetsskador i fråga om brödsäd. Däremot ger den ej något uttryck för de kvalitetsskador, som inträffat i fråga om andra växtslag, främst fodersäd, eftersom det ej varit möjligt att få något säkert mått å dessa. Nämnden understryker vidare, att den anförda siffran ej inrymmer de kostnader, som jordbruket fått vidkännas till följd av regnen, exempelvis i form av ökade bärgnings- eller torkningskostnader, och ej heller ger något uttryck för den inkomstminskning, som jordbruket torde komma att få vidkännas nästa år till följd av de otjänliga väderleksförhållandena innevarande höst, exempelvis på grund av minskad sådd av höstsäd eller på grund av skador på vallinsådden. Vid bedömningen av det föreliggande stödbehovet måste emellertid enligt nämndens mening självfallet hänsyn tagas även till nu nämnda faktorer.

Jordbruksnämnden erinrar härefter om de för år 1957 godtagna anordningarna för reglering av inkomstbortfall på grund av felslagen skörd, omräkningen av jordbrukskalkylen per den 31 augusti 1957 samt hittills vidtagna stödåtgärder i anledning av skördeskadorna.

Jordbruksnämnden erinrar vidare, att nämnden redan tidigare i skrivelse till Kungl. Maj:t den 23 september 1957 omnämmt, att den omräkning av jordbrukskalkylens inkomstsida, som i enlighet med nyssnämnda beslut företogs på basis av skördeuppskattningen per den 31 augusti 1957, icke visade någon sådan förändring, som kunde föranleda en tillämpning av den modifierade 4-procentregeln. Detta förhållande var ju enligt nämndens mening ingalunda ägnat att förvåna, eftersom man vid tiden för sagda skördeuppskattning ännu hade anledning hoppas på en skörd över genomsnittet

och även animalieproduktionen beräknades komma att överstiga de i normkalkylen upptagna kvantiteterna. Av intresse i detta sammanhang finner nämnden emellertid vara att konstatera, att de skördeskadorna, som nu beräknas föreligga, ej är så stora sett i förhållande till jordbrukets samlade produktionsvolym — animalieproduktionen sålunda inbegripen — att 4-procentregeln skulle ha trätt i tillämpning, även om omräkningen baserats på skördeuppskattningen per den 15 oktober.

Ett konstaterande av sistnämnda förhållande bör enligt jordbruksnämndens mening å andra sidan ej dölja allvaret i den situation, som uppstått för ett flertal jordbrukare. Såsom framgår av den redogörelse, vilken lämnats i det föregående, är det framför allt vissa delar av landet, som träffats hårt, och i dessa delar ligger skadorna genomsnittligt betydligt över den riskmarginal, som 4-procentregeln anger. Vad som ytterst är avgörande vid en bedömning av behovet av särskilda stödåtgärder är, anför nämnden, ju dessutom, hur skadorna träffat de enskilda jordbrukarna, och i det avseendet råder det enligt nämndens uppfattning ingen tvekan om att skadorna i ett betydande antal fall är så stora, att de överstiger vad jordbrukarna själva rimligen kan bära.

I detta sammanhang erinrar jordbruksnämnden om att den inträffade situationen redan tidigare föranlett vissa åtgärder. Sålunda har nämnden efter samråd med jordbrukets förhandlingsdelegation bemyndigat föreningen Svensk spannmålshandel att vidtaga stödköp av skadad brödsäd. De stödköp, som företagits med stöd av detta bemyndigande, har enligt nämnden otvivelaktigt varit av stort värde såsom ett medel att stabilisera prisbildningen såväl på den kvalitetsskadade brödsäden som på fodersäden. Efter en av nämnden i samråd med förhandlingsdelegationen gjord framställning har vidare Kungl. Maj:t avlåtit propositionen 1957: 184, innefattande bl. a. förslag om att ett belopp av i runt tal 44 000 000 kr. skall ställas till förfogande för utlämnande av stödlån till jordbrukare, som tillfogats mera betydande skador å 1957 års skörd. I samma proposition har även, efter framställning från nämnden, förordats, att vissa importavgifter för fodermedel m. m. skall kunna få disponeras för att täcka de kostnader, som kan uppstå för föreningen Svensk spannmålshandel med anledning av nyssnämnda stödköp av skadad brödsäd.

Beträffande frågan om ytterligare stödåtgärder från det allmänna sidan, anför jordbruksnämnden, att nämnden under den senaste tiden haft överläggningar med jordbrukets förhandlingsdelegation. Vid överläggningarna har till en början berörts *frågan om lånemöjligheterna* för de jordbrukare, vilka träffats av skördeskadorna. Såväl från nämndens som från förhandlingsdelegationens sida har det framstått som önskvärt, att det lånebehov, vilket föranletts av skördeskadorna, i största möjliga utsträckning borde kunna täckas genom anlitan av normala kreditvägar och att utvägen med statliga lån borde behöva anlitas endast då nyssnämnda vägar är stängda på grund av att vederbörande ej kan prestera bankmässig säkerhet. Nämnden och delegationen understryker därför i det-

ta sammanhang angelägenheten av att de av det allmänna genomförda kreditrestriktionerna ej skall tillämpas på ett sätt, som hindrar kreditinstitutionerna att i sin långivning taga hänsyn till den situation, som uppstått för jordbruket genom skörde-skadorna. Vad vidare angår den statliga stödlånegivningen till jordbruket erinrar nämnden om att den i sin skrivelse den 23 september 1957 framhöll, att man då ännu icke kunde överblicka skörde-skadorna och det därav föranledda stödbehovet. Då ansökningsförfarandet först i dagarna igångsatts, är det ännu omöjligt att avgöra, huruvida det belopp, som enligt propositionen 1957: 184 skall ställas till förfogande för ändamålet, kommer att visa sig tillräckligt. Om så av den ena eller den andra orsaken skulle visa sig icke vara fallet, har nämnden för avsikt att framdeles hos Kungl. Maj:t göra framställning om anvisande av ytterligare medel för stödlån.

I detta sammanhang erinrar jordbruksnämnden om önskvärdheten av att jordbrukare, som träffats av skörde-skador, skall få göra *uttag å skogskonto* innevarande år utan hinder av att eljest stadgad uppsägningstid ej iakttagits.

Jordbruksnämnden anför vidare, att från förhandlingsdelegationens sida önskemål uttalats om att åtgärder måtte vidtagas till *underlättande av betalningsskyldigheten å tidigare utlämnade stödlån till jordbrukare*. Nämnden upplyser, att den i samråd med lantbruksstyrelsen närmare undersökt de åtgärder, som härvidlag kan komma i fråga. Utgångspunkten för dylika åtgärder har varit den förutsättningen, att låntagare, som lidit skörde-skador i år, skall kunna erhålla uppskov ett år med amortering, som förfaller till betalning år 1957. De lån, som här kommer i fråga, är de, som utlämnats i anledning av skörde-skador åren 1950, 1951, 1952 och 1954.

I fråga om 1954 års lån och de lån ur 1952 års serie, beträffande vilka den amorteringsfria tiden förlängts till 4 år, får de nu av jordbruksnämnden ifrågasatta åtgärderna karaktär av förlängning resp. ytterligare förlängning med ett år. Den första avbetalningen å lånen skall då göras först den 31 december 1958. Någon ytterligare åtgärd torde icke vara erforderlig beträffande dessa lån, såvida man icke — i likhet med vad som skedde då medgivande år 1955 lämnades till förlängning av den amorteringsfria tiden för 1952 års lån — finner skäl föreskriva, att lånen under alla förhållanden skall vara slutamorterade inom den ursprungligen fastställda längsta tiden av $(2 + 10 =)$ 12 år. Någon anledning att meddela en dylik föreskrift finnes dock enligt nämndens uppfattning ej.

Vad gäller 1950 och 1951 års lån samt de lån ur 1952 års låneserie, för vilka den amorteringsfria tiden icke redan förlängts, torde syftet med de av jordbruksnämnden ifrågasatta åtgärderna enklast vinnas genom att låntagaren beviljas anstånd i ett år med inbetalningen av den amortering, som förfaller till betalning den 31 december 1957 och att i samband därmed amorteringsplanen, såvitt angår de fr. o. m. år 1958 till betalning förfal-

lande amorteringarna, skjutes ett år framåt i tiden. Dylika åtgärder torde enligt nämnden ligga inom de befogenheter, som redan på grund av gällande lånebestämmelser tillkommer lantbruksnämnden och det låneförvaltande organet. Anstånd med erläggande av amortering kan sålunda beslutas av vederbörande riksbankskontor för en tid av 6 månader. Även för längre tid kan riksbankskontoret bevilja anstånd men endast efter hörande av lantbruksnämnden. Lantbruksnämnden äger — som framgår av vad förut anförts — förlänga amorteringstiden till högst 10 år. Genomförandet av dylika åtgärder finner nämnden därför i och för sig icke kräva något särskilt bemyndigande. Dock blir ett sådant bemyndigande erforderligt i den mån uppskov skall beviljas efter generella grunder utan prövning av omständigheterna i varje särskilt fall. För sådana fall, i vilka uppskov medges men där den enligt lånereglerna gällande längsta amorteringstiden — 10 år — redan är utnyttjad, torde enligt nämnden därjämte vederbörande myndighet böra bemyndigas att förlänga amorteringstiden till högst 11 år. Nämnden påpekar, att föreskrift synes även böra lämnas om att, där här avsett uppskov beviljas, detta icke får föranleda tillämpning av dröjsmålsränta.

I detta sammanhang påpekar jordbruksnämnden, att samtliga lån tillhörande 1950 års serie vid det här laget normalt skulle varit slutamorterade. De kvarstående lånen i denna serie är också förhållandevis få. I allmänhet torde de ännu icke slutligt återbetalade lånen vara sådana, beträffande vilka särskilda skäl funnits att förlänga amorteringstiden utöver de normala 5 åren.

Beträffande frågan om anståndsreglernas utformning anför jordbruksnämnden, att skadorna inom vissa områden av landet är så stora och så allmänt förekommande, att det utan någon undersökning av varje särskilt fall torde kunna antagas, att de inom området bosatta brukare, vilka tidigare erhållit stödlån och ännu icke slutbetalat dessa, nu till följd av årets skador är i sådan ställning, att de behöver den temporära lättnad, som ett års anstånd med erläggande av den amortering, som förfaller till betalning i slutet av innevarande år och en motsvarande förskjutning av betalningstiden för övriga amorteringar utgör. I övriga områden, där skadorna icke är lika stora eller lika allmänt förekommande, torde däremot anståndsfrågan böra avgöras efter en prövning från fall till fall.

I den mån förut förordade åtgärder — förlängning av den amorteringsfria tiden med ett år resp. uppskov med erläggande av amortering — skall vidtagas efter generella grunder finner nämnden något ansökningsförfarande icke vara erforderligt. Det bör enligt nämndens mening ankomma på det låneförvaltande organet att i samverkan med lantbruksnämnden vidtaga åtgärderna och att underrätta låntagarna därom. De områden, inom vilka åtgärderna skall ha en generell effekt, bör enligt nämndens åsikt fastställas av Kungl. Maj:t efter förslag från nämnden. Nämnden anmäler sin avsikt att inom den närmaste tiden upptaga denna fråga i samråd med jordbrukets förhandlingsdelegation. I den mån det å andra sidan blir nödvändigt att tillämpa ett ansökningsförfarande finner jordbruksnämnden det

vara lämpligt att föreskriva, att ansökan skall inges till vederbörande riksbankskontor, som skall ha att pröva inkommande ansökningar i samråd med lantbruksnämnden.

Jordbruksnämnden anmärker i detta sammanhang slutligen, att det givetvis även efter ett sådant ettårigt uppskov med amorteringar, som här förordats, kan förekomma fall, där det med hänsyn till omfattningen av de skördeskador vederbörande brukare åsamkats, kan finnas skäl att lämna ytterligare anstånd med erläggandet av amorteringar. Det synes emellertid nämnden icke erforderligt att nu söka utarbela några särskilda regler beträffande handläggningen av dylika ärenden. Nämnden utgår i stället från att de bör avgöras av det låneförvaltande organet efter en prövning av omständigheterna i varje särskilt fall och att vid denna prövning vederbörlig hänsyn kommer att tagas till de omständigheter, som framkallat behovet av betalningsanstånd.

Vad hittills anförts har i huvudsak gällt lånemöjligheterna ävensom möjligheterna att erhålla anstånd med erläggande av amorteringar å vissa äldre statliga stödlån. Såsom förut nämnts föreligger emellertid enligt jordbruksnämndens mening otvivelaktigt på grund av årets skördeskador för många jordbrukare ett behov av stöd utöver vad som kan lämnas genom anordningar av de slag, som nyss anförts, om det skall kunna undvikas, att skadorna kommer att äventyra vederbörandes möjligheter att fortsätta jordbruksdriften eller eljest ställa honom inför allvarliga ekonomiska svårigheter. Vad angår *frågan om det allmännas medverkan till dylika särskilda stödåtgärder* anför jordbruksnämnden bl. a. följande.

Den modifierade 4-procentregel, som gällde under regleringsåret 1956/57 och gäller även under innevarande regleringsår, är ensidig på så sätt, att den träder i kraft endast vid ogynnsamt skördeutfall, medan den däremot ej skall tillämpas vid god skörd. Av propositionen 1956:165 (s. 106—107) framgår, att denna konstruktion valts i syfte att ge jordbruket ett skydd mot missväxt under tiden till dess något speciellt system för reglering av skördeskador kunde träda i tillämpning. Såsom förut nämnts är nedgången i skördeutfallet för jordbruket i dess helhet icke så stor, att 4-procentregeln skulle ha trätt i tillämpning, även om bedömningen av skördeutfallet hade skolat göras med ledning av skörderapporterna per den 15 oktober. Det kan vidare påpekas, att i de fall, då den före år 1956 gällande 4-procentregeln trätt i tillämpning vid skördeskador, jordbruket erhållit kompensation i form av bidrag eller på annat sätt endast för den del av inkomstbortfallet, som *överstigit 4 procent*.

Med hänsyn till nu anförda förhållanden kan enligt jordbruksnämndens mening gällande prissättningssystem i och för sig ej utgöra grund för något anspråk på tillskott av allmänna medel för utbetalande av bidrag till jordbrukare, som särskilt svårt träffats av skördeskadorna. Nämnden har därför ansett, att frågan om de stödåtgärder, som otvivelaktigt är påkallade, bör lösas på ett sätt som ej innebär beviljande av särskilda statliga anslag för ändamålet. Nämnden har därvid särskilt övervägt möjligheten att för

sagda ändamål anlita viss del av de medel, som enligt beslut av statsmakterna skall ställas till förfogande för bildande av en särskild skördeskadefond, ävensom införselavgiftsmedel, vilka kan väntas ej bli behövliga för regleringsändamål under nu löpande prisregleringsperiod av 3 år.

Beträffande skälen för anlitan av förstnämnda finansieringsväg framhåller jordbruksnämnden följande.

Syftet med det här utfästa tillskottet från det allmännas sida har varit att skapa det fondkapital, som behöves i ett skördeskaderegleringssystem. Därest ett system med skördeskadeförsäkring eller någon liknande anordning trätt i kraft fr. o. m. innevarande regleringsår, skulle det uppenbarligen på grund av omfattningen av de skördeskador, som nu inträffat, ha blivit nödvändigt att anlita fonden i ej obetydlig utsträckning. Det synes under sådana förhållanden ej omotiverat, att man i den situation, som nu föreligger, tager i anspråk en viss del av det utfästa statliga tillskottet till fonden för att bereda hjälp åt jordbrukare, som träffats svårt av skördeskador.

Vad därefter angår möjligheten att disponera införselavgiftsmedel för nu ifrågakarande ändamål anför jordbruksnämnden följande.

Införselavgiftsmedlen är, såsom förut nämnts, principiellt avsedda att användas för regleringsändamål på jordbrukets område. I den mån dylika medel kan friställas utan olägenhet för själva regleringsverksamheten, bör detta dock enligt nämndens uppfattning ej hindra, att de i en situation som den förevarande användes för att möjliggöra stödåtgärder, vilka visserligen ej har direkt samband med regleringsverksamheten men likväl får anses vara en för hela jordbruket gemensam angelägenhet. Detta förutsätter likväl givetvis riksdagens samtycke.

Beträffande den utsträckning, i vilken det kan vara möjligt att taga i anspråk införselavgiftsmedel för nu ifrågakarande ändamål, lämnar jordbruksnämnden följande upplysningar.

Av en annan från jordbruksnämnden till Kungl. Maj:t denna dag avlåten skrivelse framgår bl. a., att de sammanlagda avgiftsmedlen under perioden 1 september 1956—31 augusti 1959 (beträffande sockerregleringen 1 maj 1956—30 april 1959) beräknas icke oväsentligt överstiga det belopp av drygt 70 000 000 (närmare bestämt 72 000 000) kr. per år, vilket belopp man vid den definitiva utformningen av prissystemet på jordbrukets område förutsatte skola utgöra ett normalbelopp. (Nämnden förbigår här frågan, i vad mån tillämpning av 5- och 6-procentreglerna kan komma att motivera en höjning av detta normalbelopp.) Under regleringsåret september 1956—augusti 1957 uppgick införselavgifterna enligt redovisning till omkring 77 000 000 kr. Ett överskott av omkring 5 000 000 kr. uppstod sålunda. För september 1957—augusti 1958 beräknas överskottet (på grund av ökat importbehov, bl. a. till följd av det svaga skördeutfallet vad avser spannmålen) sannolikt icke komma att underskrida 15 000 000 kr. Om man förutsätter normalskörd under prissättningsperiodens sista år — september 1958—augusti 1959 (för sockerregleringen slutar perioden den 30 april 1959) — väntas överskottet detta år enligt en försiktig beräkning bli av storleksordningen 5 000 000 kr. Härtill kommer avgiftsmedlen från sockerregleringen med drygt 5 000 000 kr. under tiden maj—augusti 1956. Sammanlagt skulle alltså minst 30 000 000 kr. av de totala införselavgiftsmed-

len under 3-årsperioden icke bli behövligen för den regleringsverksamhet, som skall bedrivas i enlighet med reglerna för prissättningsystemet. Enligt statsmakternas beslut bör, därest ett nämnvärt överskott uppkommer, detta balanseras över till en följande prissättningsperiod.

Jordbruksnämnden framhåller, att de beräkningar angående storleken av inflytande införselavgiftsmedel, som här återgivits, givetvis är helt schematiska och bygger på delvis osäkra förutsättningar. Både i fråga om importens storlek och vad angår de rörliga införselavgifterna även avgifternas höjd kan förhållandena komma att bli annorlunda än här antagits. Det samma gäller i viss mån även storleken av de belopp, vilka kan komma att behöva disponeras för regleringsändamål under återstoden av nu löpande prissättningsperiod. I sistnämnda hänseende pekar nämnden särskilt på de förluster, som kan uppkomma för föreningen Svensk spannmålshandel genom omhändertagande av skadad brödsäd och som kan behöva täckas av införselavgiftsmedel. Även om hänsyn togs till dessa osäkerhetsmoment måste dock det överskott, som på basis av nu kända förhållanden kan beräknas uppstå under 3-årsperioden, enligt nämndens uppfattning anses vara av sådan storleksordning, att en del därav kan tagas i anspråk för bidrag till skördeskadorna, utan att det uppstår någon risk för att genomförandet av den normala regleringsverksamheten därigenom skulle äventyras.

Jordbruksnämnden upplyser, att från jordbrukets förhandlingsdelegation till en början anförts, att ett särskilt statsanslag borde anvisas för att bestrیدا kostnaderna för utbetalande av bidrag till de jordbrukare, vilka kunde anses vara i behov av sådant stöd vid sidan av de lånemöjligheter, som kunde stå till förfogande. Då nämnden, av skäl som tidigare angivits, förklarat sig icke kunna biträda ett dylikt förslag, har förhandlingsdelegationen emellertid förklarat sig kunna godtaga de vägar för finansieringen av bidragen, som nämnden nyss angivit, under förutsättning dock att kostnaderna för bidragen i första hand och till huvudsaklig del täcktes genom ianspråktagande av medel, som eljest i sinom tid skolat utgå till en skördeskadefond. Enighet har vidare uppnåtts mellan nämnden och förhandlingsdelegationen därom att principen för bidragsgivningen skall vara, att bidrag, efter individuell ansökan, skall kunna utgå till brukare, som är i behov av sådant stöd på grund av lidna skördeskadorna, att fördelningen av bidragen bör administreras på i stort sett samma sätt som det, vilket gällde vid utdelningen av kontantbidrag i anledning av skördeskadorna år 1955, och att de närmare grunderna för bidragsprövningen och fördelningen av tillgängliga bidragsmedel skall fastställas av jordbruksnämnden i samråd med förhandlingsdelegationen. Från nu angivna utgångspunkter har slutligen, under förbehåll av Kungl. Maj:ts och riksdagens godkännande, mellan jordbruksnämnden och förhandlingsdelegationen överenskommit, att för bidragsgivning till jordbrukare, vilka särskilt svårt träffats av skördeskadorna innevarande höst, skall ställas till förfogande ett belopp av sammanlagt 40 000 000 kr. Av detta belopp avses 25 000 000 kr. skola bestriđas av statsmedel men avräknas å det belopp av 100 000 000 kr., vilket en-

ligt tidigare gjorda utfästelser av statsmakterna skall avsättas till en särskild jordbrukets skörde-skadefond, samt återstående 15 000 000 kr. skola täckas genom ianspråktagande av införselavgiftsmedel, vilka bedömes ej bli behövlige för regleringsändamål under nu löpande prissättningsperiod. Det har härvid även förutsatts, att beloppet å 25 000 000 kr. skall tagas i anspråk i första hand.

I anslutning till vad som sålunda överenskommits, påpekar jordbruksnämnden, att något särskilt anslag för utbetalande av det statliga tillskottet till skörde-skadefonden emellertid ännu ej anvisats (1957 års statsverksproposition, IX ht s. 308). I avbidan på att så skall ske, föreslår nämnden, att den måtte bemyndigas att förskottera nyssnämnda belopp å 25 000 000 kr. ur anslaget till prisreglerande åtgärder på jordbrukets område. Med hänsyn till att utbetalningarna från detta anslag alltid utvisar en tämligen betydande eftersläpning i förhållande till medelsanvisningarna, kan enligt nämnden en dylik förskottering ske utan men för den egentliga regleringsverksamheten.

Vad vidare angår det belopp, som avses skola bestridas ur införselavgiftsmedlen, framhåller jordbruksnämnden, att dessa medel inflyter successivt under 3-årsperioden den 1 september 1956—den 31 augusti 1959. Redan influtna men ännu ej ianspråktagna medel är vidare åtminstone delvis bundna i regleringsföreningarnas verksamhet på sådant sätt, att de ej omedelbart kan frigöras. Av förenämnda belopp å 15 000 000 kr. kan därför endast en del omedelbart ställas till förfogande. Nämnden finner det emellertid självfallet såsom angeläget, att de jordbrukare, som är i behov av särskilt stöd, skall kunna få sådant snarast möjligt. För att möjliggöra detta har det, upplyser nämnden, vid överläggningarna förutsatts, att statsmakterna skall ge sitt medgivande till att även hela ifrågavarande belopp omedelbart skall ställas till förfogande i form av förskott från de medel, som är anvisade under anslaget till prisreglerande åtgärder på jordbrukets område. Jämväl denna förskottering kan enligt nämnden ske, utan att anslaget behöver förstärkas.

Jordbruksnämnden påpekar i detta sammanhang, att om införselavgiftsmedel tages i anspråk på sätt jordbruksnämnden sålunda förordad, uppkommer givetvis även frågan om från vilken eller vilka av de olika grenarna av regleringsverksamheten dessa medel skall tagas. Denna fråga bör enligt nämndens uppfattning avgöras efter en prövning av förhållandena inom varje särskild regleringsförenings verksamhetsområde. Lämpligast synes det nämnden därför vara, att det uppdrages åt nämnden att efter sauråd med jordbrukets förhandlingsdelegation inkomma till Kungl. Maj:t med förslag i saken och att frågan sedan avgöres av Kungl. Maj:t. Nämnden finner det tänkbart, att det därvid kommer att befinnas lämpligt att låta det slutliga avgörandet i frågan anstå till utgången av innevarande regleringsår eller eventuellt till prissättningsperiodens slut. Ett sådant uppskov med det slutliga avgörandet bör enligt nämndens mening dock ej hindra en preliminär överföring av införselavgiftsmedel till prisregleringsanslaget, allteftersom dylika medel inflyter eller kan göras tillgängliga.

Slutligen anmäler jordbruksnämnden, att Kungl. Maj:ts uppdrag åt nämnden och lantbruksstyrelsen den 20 september 1957 att utreda omfattningen och arten av 1957 års skördeskador föregicks bl. a. av en skrift den 11 september från *Hallands läns hushållningssällskap* angående lämpliga hjälpåtgärder för motverkande av de svåra ekonomiska följdverkningarna av årets skördeskador. Under fullgörandet av Kungl. Maj:ts uppdrag har chefen för jordbruksdepartementet vidare anmodat nämnden att avge utlåtande över skrifter av *Götlunda RLF-avdelning m. fl.* angående stödtåtgärder för jordbruket, *A. Hamilton, Hedensberg m. fl.* angående åtgärder mot förluster på grund av skördeskador, *Västmanlands läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott* angående statsbidrag för torkning av skördeskadad spannmål. *Småbrukarnas riksförbund, Falköping*, angående åtgärder mot förluster på grund av skördeskador samt *Norra Älvsborgs länsförbund av RLF* angående åtgärder mot förluster på grund av skördeskador. Nämnden anser sig ha besvarat dessa remisser i och med avgivandet av sin nyss återgivna skrivelse.

Departementschefen

Departementschefen har anfört i huvudsak följande.

»Såsom jag framhöll redan i propositionen 1957: 184 visade omräkningen per den 31 augusti av den våren 1957 upprättade kalkylen angående jordbrukets totala inkomster samt inköp av fodermedel vid normal skörd, att vid nämnda tidpunkt icke inträffat någon sådan förändring i produktionsvolymen, som kunde föranleda tillämpning av den för innevarande regleringsår gällande, modifierade 4-procentregeln. Med hänsyn till att efter nyssnämnda datum till följd av ihållande regn betydande skördeskador uppstått och till att ett stort antal enskilda jordbrukare drabbats av så omfattande förluster i anledning härav, att de skulle komma att få vidkännas ett avsevärt inkomstbortfall och ställas inför allvarliga kreditsvårigheter, fann jag mig emellertid i nyssnämnda proposition — utan att avvakta resultatet av den statens jordbruksnämnd anbefallda undersökningen av skördeskadornas omfattning m. m. — böra förorda förslag till riksdagen angående bland annat utlämnande av stödlån till jordbrukare. I detta sammanhang torde jag få erinra om att såväl från jordbruksnämndens som från förhandlingsdelegationens sida framhållits som önskvärt, att det lånebehov, vilket föranletts av skördeskadorna, i största möjliga utsträckning borde kunna täckas genom anlitan av normala kreditvägar. Med tillfredsställelse har jag under hand erfarit att kreditinstitutionerna synes ha visat förståelse för jordbrukets likviditetssvårigheter med anledning av höstens skördeskador.

Av de förut återgivna, av statens jordbruksnämnd i samråd med lantbruksstyrelsen och statistiska centralbyrån verkställda undersökningarna av skadorna på 1957 års skörd framgår bland annat, att skadorna ej är så stora i förhållande till jordbrukets samlade produktionsvolym, att 4-procentregeln

skulle ha trätt i tillämpning, även om omräkningen av nyssnämnda kalkyl hade baserats på skördeuppskattningen per den 15 oktober 1957. Såsom framgår av den redogörelse för skördeskadorna, som jordbruksnämnden lämnat, har emellertid vissa delar av landet drabbats mycket hårt. I dessa delar ligger skadorna betydligt över den riskmarginal, som 4-procentregeln anger. Enligt jordbruksnämndens uppfattning råder det ingen tvekan om att skadorna i ett betydande antal enskilda fall är så stora, att de överstiger vad jordbrukarna själva rimligen kan bära. Efter övervägande av utredningsmaterialet och övriga omständigheter har jag för min del funnit, att ytterligare stödåtgärder bör vidtagas från det allmännas sida för att mildra verkningarna av skördeskadorna.

I fråga om utformningen och finansieringen av hjälpen till de av årets skördeskadador särskilt svårt drabbade jordbrukarna kan jag i huvudsak ansluta mig till vad jordbruksnämnden efter överenskommelse med jordbrukets förhandlingsdelegation härutinnan föreslagit. Till sådana jordbrukare, som kan anses vara i behov av kontant hjälp vid sidan av de lånemöjligheter, som kan stå till förfogande, bör sålunda kunna utbetalas bidrag utan återbetalningsskyldighet. Principen för bidragsgivningen bör vara, att bidrag, efter individuell ansökan, skall kunna utgå till brukare, som är i behov av sådant stöd på grund av lidna skördeskadador. Fördelningen av bidragen bör administreras på i stort sett samma sätt som det, vilket gällde vid utdelningen av kontantbidrag i anledning av skördeskadorna år 1955. De närmare grunderna för bidragsprövningen och fördelningen av tillgängliga bidragsmedel bör — sedan samråd i ärendet förevarit mellan jordbruksnämnden och jordbrukets förhandlingsdelegation — fastställas av Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, av nämnden.

Vidare bör — i enlighet med den mellan jordbruksnämnden och jordbrukets förhandlingsdelegation träffade överenskommelsen — för bidragsgivningen ställas till förfogande ett belopp av sammanlagt 40 000 000 kronor. Av detta belopp bör 25 000 000 kronor bestridas av statsmedel med avräkning å det belopp av 100 000 000 kronor, som jordbruket enligt beslut av 1956 års riksdag skall erhålla som grundfond i ett planerat system för reglering av skördeskadador. Återstående 15 000 000 kronor bör täckas genom ianspråktagande av införselavgiftsmedel. I första hand bör beloppet å 25 000 000 kronor tagas i anspråk.

Såsom jordbruksnämnden påpekat, har något särskilt anslag för utbetalning av det statliga tillskottet till skördeskadefonden ännu ej anvisats. I avbidan på att definitiv ställning toges till frågan om denna medelansvisning, bör jordbruksnämnden bemyndigas att förskottera nyssnämnda belopp å 25 000 000 kronor ur anslaget Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område. För att möjliggöra att även det belopp å 15 000 000 kronor, som föreslås skola bestridas av införselavgiftsmedel, omedelbart skall kunna ställas till förfogande, bör jordbruksnämnden vidare bemyndigas att förskottera hela ifrågakvarande belopp ur förenämnda anslag. Såsom jordbruksnämnden anfört, kan den föreslagna förskotteringen ske utan men för den egentliga

regleringsverksamheten, enär utbetalningarna från prisregleringsanslaget alltid visar en tämligen betydande eftersläpning i förhållande till medelsanvisningarna. Allteftersom införselavgiftsmedel inflyter eller kan göras tillgängliga, bör en preliminär överföring av dylika medel till prisregleringsanslaget ske. Frågan om från vilken eller vilka av de olika grenarna av regleringsverksamheten införselavgiftsmedlen skall tagas, bör i enlighet med jordbruksnämndens förslag avgöras efter prövning av förhållandena inom varje särskild gren. Enligt min mening synes det böra uppdragas åt jordbruksnämnden att efter samråd med jordbrukets förhandlingsdelegation utreda hithörande spørsmål och till Kungl. Maj:t inkomma med förslag i ämnet. Frågan torde därefter böra underställas riksdagens prövning.

Vad angår frågan om underlättande av betalningsskyldigheten beträffande tidigare utlämnade stödlån till jordbrukare har jag intet att erinra mot jordbruksnämndens förslag, att låntagare, som i år drabbats av skördeskador, skall kunna erhålla uppskov ett år med amortering, som förfaller till betalning år 1957. För min del vill jag förorda de av nämnden föreslagna möjligheterna till framflyttning av tidpunkten för erläggande av amortering av tidigare utlämnade stödlån. I samband därmed bör amorteringsplanen, såvitt angår de från och med år 1958 till betalning förfallande amorteringarna, skjutas ett år framåt i tiden, även om härigenom den i författningarna angivna tid, inom vilken lånen skall vara slutbetalade, överskrides. Enligt gällande praxis kan vederbörande myndighet efter prövning av omständigheterna i varje särskilt fall redan nu medgiva sålunda förordade anstånd. Med hänsyn till att dylika åtgärder i det följande föreslås skola inom vissa områden vidtagas efter generella grunder, bör emellertid särskilt bemyndigande härom inhämtas. Vidare bör i de fall där avsett uppskov beviljas, dröjsmålsränta icke tillämpas.

Inom de områden av landet, där skördeskadorna är så stora och så allmänt förekommande, att det utan någon undersökning av varje särskilt fall torde kunna antagas, att inom området bosatta brukare, vilka tidigare erhållit stödlån och ännu icke slutbetalat dessa, till följd av årets skördeskador är i sådan ställning, att de behöver den nyss förordade temporära lättnaden i betalningsskyldigheten, torde i enlighet med jordbruksnämndens förslag sagda lättnad utan ansökningsförfarande generellt böra medges. Det bör därvid ankomma på det låneförvaltande organet att i samverkan med lantbruksnämnden vidtaga de förordade åtgärderna och underrätta låntagarna därom. De områden, inom vilka de generella åtgärderna skall vidtagas, torde, därest riksdagen icke har något att erinra däremot, efter förslag av jordbruksnämnden få fastställas av Kungl. Maj:t. I övriga områden av landet torde frågan om uppskov med amortering böra avgöras från fall till fall. Ansökan härom torde böra inges till vederbörande riksbankskontor, som det bör åligga att pröva inkomna ansökningar i samråd med lantbruksnämnden.

Det torde, därest riksdagen ej har något att erinra mot vad jag sålunda

föreslagit, få ankomma på Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande vederbörande myndighet, att utfärda närmare bestämmelser angående de föreslagna lättnaderna i amorteringsskyldigheten beträffande ifrågavarande lån.

I anledning av vad jordbruksnämnden anfört angående uttag å skogskonto, torde jag få erinra om att Kungl. Maj:t den 15 november 1957 på föredragning av chefen för finansdepartementet beslutat att i proposition till riksdagen framlägga förslag om ändring i gällande bestämmelser om taxering för inkomst av medel, som insatts å skogskonto. Därest förslaget bifalles, skall uttag av skogskontomedel kunna få göras fram till årsskiftet 1957—1958 utan att eljest gällande uppsägningstid behöver avvaktas. Härigenom beredes jordbrukare möjlighet att i nästa års deklaration kvitta gjort uttag mot eventuellt uppkommande förlust på grund av skördeskadador.»

Utskottet

I sitt utlåtande 1957: 39 tillstyrkte utskottet ett av Kungl. Maj:t i propositionen 184 framlagt förslag, att hjälp i form av stödlån under vissa villkor skulle kunna beviljas de jordbrukare, som år 1957 tillfogats mera betydande skördeskadador på grund av ogynnsam väderlek. Utskottet förordade tillika, att den odisponerade behållningen, ca 44 000 000 kronor, å det under Statens utlåningsfonder: Fonden för supplementär jordbrukskredit anvisade investeringsanslaget skulle överföras till Fonden för låneunderstöd och användas till bestridande av kostnaderna för stödlånen. Därjämte förklarade sig utskottet icke ha något att erinra mot att vissa importavgifter för fodermedel m. m. skulle kunna få disponeras för att täcka föreningen Svensk spannmålshandels merkostnader med anledning av stödköp utav skadad brödsäd. Vad utskottet sålunda förordat och uttalat godkändes av riksdagen (rskr. 391).

I förenämnda proposition 184 erinrades om att statens jordbruksnämnd fått i uppdrag att i samråd med lantbruksstyrelsen utreda omfattningen och arten av de mera väsentliga skadorna på 1957 års skörd. Såsom framgår av det föregående har nämnden numera slutfört ifrågavarande utredning. På grundval av det vid utredningen insamlade siffermaterialet, vilket redovisats i särskilda tabeller, har framräknats en till 159 700 000 kronor uppgående skördeminskning i de av skadorna drabbade områdena. I detta sammanhang har i motionerna I: 567 och II: 716 påpekats, att det framlagda undersökningsmaterialet måste betraktas som osäkert och att risk för felkällor i detsamma synes föreligga. På grund härav har i motionerna begärts, att frågan om omfattningen av 1957 års skördeskadador upptages till förnyad prövning, samt att, därest undersökningen så motiverar, förslag om anvisande av ytterligare erforderligt bidragsbelopp snarast möjligt framlägges för riksdagen.

Med anledning härav vill utskottet framhålla, att vid särskild föredragning inför utskottet upplysningar lämnats om att felaktiga sifferuppgifter inkommit till jordbruksnämnden från Stockholms stad och län samt Hallands län, vilket föranlett omräkning. Vid en i samband härmed verkställd kontroll av siffermaterialet i övrigt har ytterligare felräkningar ej kunnat konstateras. Korrektionstalen har införts i de vid detta utlåtande fogade tabellerna, varvid de felaktiga siffrorna satts inom parentes framför de rättade. Nyssnämnda omräkning medför, att beloppet för skördeminskningen höjts till 16+200 000 kronor. Enligt vad vid omförmälda föredragning upplysts har det nya siffermaterialet underställts jordbrukets förhandlingsdelegation. I anledning härav vill utskottet understryka angelägenheten av att det utredningsmaterial, som skall läggas till grund för beräkning av skördeskador, blir så fullständigt och korrekt som möjligt. Å andra sidan bör man enligt utskottet icke bortse från svårigheterna att kunna åstadkomma sådant material vid den brådskande behandling, som dylika ärenden i allmänhet kräver. Enligt utskottets mening ger det nu föreliggande utredningsmaterialet en så pass tillförlitlig bild av skadorna, som det under rådande förhållanden varit möjligt att åstadkomma. Utskottet vill emellertid erinra om att under senare år undersökningar företagits genom statistiska centralbyråns och skördeskadeutredningens försorg för att få fram en skördeuppskattning utförd med objektiv metodik. Enligt vad utskottet inhämtat är framställningar om anslag för fortsatta dylika undersökningar f. n. föremål för Kungl. Maj:ts prövning. Vid angivna förhållanden bör det i motionerna I: 567 och II: 716 i förevarande del framställda yrkandet icke föranleda någon riksdagens åtgärd.

Den i ärendet förebragta utredningen visar å ena sidan, att skadorna totalt sett ej är så stora att 4-procentregeln skulle ha utlösts, även om omräkningen av den våren 1957 upprättade kalkylen hade grundats på skördeuppskattningen per den 15 oktober. Å andra sidan ger utredningen vid handen, att skadeverkningarna inom vissa områden varit av mycket allvarlig karaktär och medfört betydande avbräck för de enskilda jordbrukarna. I likhet med departementschefen anser utskottet därför påkallat, att ytterligare hjälp lämnas från det allmännas sida för att mildra dessa verkningar. Utskottet biträder sålunda förslaget i propositionen, att det ytterligare stödet skall ges i form av dels efter särskild ansökning behovsprövade bidrag utan återbetalningsskyldighet, dels uppskov med amorteringar av vissa tidigare utlämnade statliga stödlån. Vad i propositionen förordats angående utformningen och administrationen av bidragsverksamheten samt beträffande anordningen av ifrågavarande uppskov med återbetalningsskyldigheten föranleder ingen erinran från utskottets sida.

I fråga om bidragsverksamhetens finansiering har Kungl. Maj:t i anslutning till jordbruksnämndens av jordbrukets förhandlingsdelegation biträdda förslag förordat, att ett belopp av tillhoppa 40 000 000 kronor skall ställas till förfogande. Utskottet har icke något att erinra häremot. Vid överläggningar mellan nämnden och förhandlingsdelegationen har vidare uppnåtts enighet,

att nyssnämnda belopp icke bör anvisas i form av ett nytt statsanslag. I enlighet med överenskommelsen har i propositionen föreslagits, att av beloppet 25 000 000 kronor skall täckas genom avräkning på det belopp av 100 000 000 kronor, som enligt beslut av 1956 års riksdag skall avsättas till en jordbrukets skörde-skadefond, samt återstående 15 000 000 kronor genom ianspråktagande av införselavgiftsmedel. Därvid har förutsatts, att beloppet å 25 000 000 kronor skall tagas i anspråk i första hand. Vad sålunda förordats i propositionen biträdades av utskottet. Detta innebär, att utskottet avstyrker bifall till vad i motionerna I: 567 och II: 716 yrkats gentemot den i propositionen föreslagna finansieringsmetoden. Utskottet utgår från att frågan angående skörde-skadefondens storlek upptages till prövning i samband med behandlingen av skörde-skadefondens blivande förslag.

På grund av i propositionen anförda skäl tillstyrker utskottet, att hela beloppet å 40 000 000 kronor förskottteras ur anslaget Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område.

Kungl. Maj:ts framställning har i övrigt icke givit utskottet anledning till särskilt uttalande.

Slutligen får utskottet erinra om att bevillningsutskottet i sitt av riksdagen godkända betänkande 54 i anledning av propositionen 1957: 189 förorddat, att jordbrukare, vilka innevarande höst drabbats av skörde-skador, skall kunna uttaga skogskontomedel fram till årsskiftet 1957—1958 utan att eljest gällande uppsägningstid behöver avvaktas.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

A. att riksdagen må

1) med bifall till Kungl. Maj:ts förslag medge, att bidrag till jordbrukare, vilka är i behov därav på grund av 1957 års skörde-skador, må utlämnas i huvudsaklig överensstämmelse med de riktlinjer, som angivits i propositionen;

2) med bifall till Kungl. Maj:ts förslag medge, att ett belopp av 40 000 000 kronor må ställas till förfogande för utbetalande av sagda bidrag;

3) med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 567 och II: 716, såvitt nu är i fråga, medge, att kostnaderna för bidragen må bestridas med 25 000 000 kronor av medel, vilka jordbruket enligt beslut av 1956 års riksdag skall erhålla som grundfond i ett planerat system för reglering av skörde-skador, och i övrigt av medel, som i samband med jordbruksregleringen influtit eller inflyter genom upptagande av införselavgifter;

4) med bifall till Kungl. Maj:ts förslag medge, att för utbetalande av bidragen erforderliga medel må i mån av behov förskottsvis tillhandahållas ur det å riksstaten för budgetåret 1957/58 under nionde huvudtiteln anvisade reservationsanslaget till Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område;

5) avslå motionerna I: 567 och II: 716, såvitt däri yrkats, att förslag skall framläggas för 1959 års riksdag om anvisande av särskilda anslag för återbetalning av de under 3) omförmälda beloppen;

6) med bifall till Kungl. Maj:ts förslag bemyndiga Kungl. Maj:t att medge uppskov med erläggande av amorteringar för stödlån med anledning av 1950, 1951, 1952 och 1954 års skördeskadorna i huvudsaklig överensstämmelse med de grunder, som förordats i propositionen.

B. att motionerna I: 567 och II: 716, såvitt de ej behandlats under A. 3) och 5), icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 12 december 1957

På jordbruksutskottets vägnar:

ANDERS PETTERSSON

Vid detta ärendes slutbehandling har närvarit:

från första kammaren: herrar Anderberg, Lage Svedberg, Jon Jönsson, Hjalmar Nilsson, Eskilsson, Johan Persson*, Franzén, Hedström, Uno Olofsson och Theodor Johansson;

från andra kammaren: herrar Pettersson i Dahl, Gustafson i Dädesjö, Hægglom, Andersson i Hyssna, Ahlsten, Östlund, fru Lindskog, herrar Jönsson i Gärd's Köpinge, Johanson i Västervik och Andersson i Långviksmon.

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservationer

1) Av herrar Franzén, Theodor Johansson och Pettersson i Dahl, vilka ansett, att

dels det stycke i utskottets utlåtande, som på s. 15 börjar med orden »I fråga» och som på s. 16 slutar med orden »blivande förslag», bort ersättas med text av följande lydelse:

»I fråga om bidragsverksamhetens finansiering har Kungl. Maj:t förordat, att ett belopp av tillhoppa 40 000 000 kronor skall ställas till förfogande. Utskottet har på grundval av nu föreliggande material icke något att erinra häremot. Enligt propositionen skall nyssnämnda belopp icke anvisas i form av ett nytt statsanslag. Kungl. Maj:t förordar, att av ifrågava-

rande belopp 25 000 000 kronor skall täckas genom avräkning på det belopp av 100 000 000 kronor, som enligt beslut av 1956 års riksdag skall avsättas till en jordbrukets skördekadefond, samt återstående 15 000 000 kronor genom ianspråktagande av införselavgiftsmedel. Den finansieringsmetod, som föreslagits i propositionen, innebär alltså, att pengar, som är avsedda för vissa angivna ändamål, skulle tagas i anspråk.

Den i propositionen anförda uppfattningen, att 4-procentregelns utformning skulle vara avgörande för hur bidragen skall finansieras, kan utskottet icke dela. Vid principbeslutet år 1955 om det nya prissättningsystemet för jordbruket uttalade utskottet bl. a.: »Det torde slutligen vara självklart, att vid en katastrofartad utveckling för jordbruket, exempelvis på grund av missväxt, särskilda stödåtgärder bör kunna övervägas.» Detta uttalande måste tolkas som ett uttryck för uppfattningen, att samhället har skyldighet att träda hjälpende till vid svåra skördekadador. En statlig stödverksamhet vid skördekatastrofer måste enligt utskottets uppfattning jämföras med de statsbidrag, som utgår till arbetslöshetskassorna, och andra statliga åtgärder till arbetslöshetens bekämpande. I båda fallen gäller det skydd mot oförvällat inkomstbortfall. Då årets skördekadador i vissa delar av landet varit av mycket svårartad karaktär, anser utskottet i överensstämmelse med vad ovan anförts, att det måste vara samhällets skyldighet att ekonomiskt medverka till den nödvändiga skördekaderegleringen.

Utskottet vill vidare erinra om att de 100 000 000 kronor, varav 25 000 000 kronor nu enligt propositionen skulle avräknas, enligt riksdagens beslut 1956 skall utgöra en grundfond i ett planerat system för reglering av skördekadador. Avsikten har alltså varit, att dessa pengar icke skall få lagas i anspråk, förrän ett nytt skördekaderegleringssystem satts i funktion. De inflytande införselavgifterna skall enligt riksdagens beslut 1955 och 1956 användas för regleringsändamål på jordbrukets område. För den händelse ett nämnvärt överskott av införselavgiftsmedel skulle uppstå, förutsattes vid nämnda beslut, att detsamma icke skulle användas under innevarande treårsperiod utan balanseras över till en kommande prissättningsperiod. Enligt utskottets mening bör ändring icke ske i den sålunda beslutade målsättningen i fråga om skördekadefondsmedlens och införselavgiftsmedlens användning.

Med hänsyn till nuvarande ansträngda statsfinansiella läge delar utskottet emellertid uppfattningen, att det erforderliga anslaget av 40 000 000 kronor till bidrag åt jordbrukare i anledning av skördekadorna icke bör belasta innevarande års statsbudget. Såsom föreslagits i motionerna I: 567 och II: 716, bör det dock vara möjligt att tillfälligt låna nyssnämnda belopp från ifrågavarande skördekadefondsmedel och införselavgiftsmedel. Utskottet tillstyrker alltså vad i motionerna i förevarande del förordats.

I enlighet med vad som föreslagits i motionerna bör med återbetalningskyldighet för staten lån ske med 25 000 000 kronor ur det belopp av 100 000 000 kronor, som enligt beslut av 1956 års riksdag skall avsättas till

en jordbrukets skördeskadefond, samt med 15 000 000 kronor ur de medel, som i samband med jordbruksregleringen inflyter genom upptagande av införselavgifter. Utskottet förutsätter, att ett system för skördeskadereglering utformas genom beslut av nästa års riksdag och att i samband därmed de 100 000 000 kronorna till skördeskadefonden uppföres på statsbudgeten 1958/59. Staten bör sedan under budgetåret 1959/60 återbetala lånebeloppet genom särskilda anslag till skördeskadefonden och den ifrågavarande regleringsverksamheten.»

dels ock utskottets hemställan under A. 3) och 5) bort lyda sålunda:

»3) i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 567 och II: 716, såvitt nu är i fråga, medge att kostnaderna för bidragen må bestridas genom att lån med återbetalningsskyldighet för staten upptages med 25 000 000 kronor av medel, vilka jordbruket enligt beslut av 1956 års riksdag skall erhålla som grundfond i ett planerat system för reglering av skördeskador, och med 15 000 000 kronor av medel, som i samband med jordbruksregleringen influtit eller inflyter genom upptagande av införselavgifter;

5) med bifall till motionerna I: 567 och II: 716, såvitt nu är i fråga, i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om att förslag förelägges 1959 års riksdag om särskilda statsanslag till återbetalande av ifrågavarande lån.»

2) Av herrar *Franzén, Theodor Johansson och Pettersson* i Dahl, vilka ansett, att

dels det stycke i utskottets utlåtande på s. 15, som börjar med orden »Med anledning» och slutar med orden »riksdagens åtgärd», bort ha följande lydelse:

»Med anledning — — — (lika med utskottet) — — — som möjligt. Man kan givetvis inte bortse från svårigheterna att kunna åstadkomma sådant material vid den brådskande behandling, som dylika ärenden i allmänhet kräver. Utskottet har uppmärksammat, att det införskaffade materialet i vissa fall icke varit i sådant skick, att det kunnat läggas till grund för en bedömning av skadorna inom ifrågavarande områden. I detta sammanhang vill utskottet erinra om att under senare år undersökningar företagits genom statistiska centralbyråns och skördeskadeutredningens försorg för att få fram en skördeuppskattning utförd med objektiv metodik. Enligt vad utskottet inhämtat är framställningar om anslag för fortsatta dylika undersökningar f. n. föremål för Kungl. Maj:ts prövning. Utskottet vill understrika angelägenheten av att man på denna väg söker komma fram till tillförlitligare metoder för skördeuppskattning. Mot bakgrunden av vad utskottet anfört synes det emellertid motiverat, att frågan om omfattningen av 1957 års skördeskador upptages till förnyad prövning på grundval av allt material, som står till förfogande, även avseende tiden efter den 15 ok-

tober. Därest en sådan undersökning ger vid handen, att skördeskadorna även från de i propositionen angivna utgångspunkterna varit av större omfattning än vad som enligt ovan framräknats, bör det föreslagna bidragsbeloppet av 40 000 000 kronor höjas med erforderligt belopp. Utskottet tillstyrker alltså vad i motionerna I: 567 och II: 716 i förevarande del yrkats.»

dels ock utskottets hemställan under B. bort lyda sålunda:

»B. att riksdagen må med bifall till motionerna I: 567 och II: 716, såvitt nu är i fråga, i skrivelse till Kungl. Maj:t an hålla, att frågan om omfattningen av 1957 års skördeskador upptages till förnyad prövning, samt att, därest undersökningen så motiverar, förslag om anvisande av ytterligare erforderligt bidragsbelopp snarast möjligt förelägges riksdagen.»

Bilaga 1

»Skördeprocenten» för brödsäd, fodersäd och vallhö den 15 oktober 1957
(ur bygdeundersökningen)

Som skördeprocent för visst växtslag har betecknats förhållandet, uttryckt i procent, mellan hektarskörden den 15 oktober 1957 och den genomsnittliga hektarskörden den 15 oktober åren 1952, 1953, 1954 och 1956. För vallhö har i stället tillämpats relationen mellan skördeområdet den 31 augusti 1957 och uttrycket för medelskörd (3,0).

Område	Höst- vete	Höst- råg	Vår- vete	S:a bröd- säd	Korn	Havre	Bland- säd	S:a foder- säd	Vall- hö	Bröd- säd, fo- dersäd och vallhö
Stockholms stad och län .	(95)86	(88)77	(89)81	(92)83	(92)83	(93)84	(91)78	(92)81	110	(99)92
Uppsala län	65	54	68	66	65	63	65	64	102	75
Södermanlands län	89	83	84	87	87	87	88	87	100	91
Östergötlands län	95	92	90	93	89	88	86	87	104	93
Jönköpings län	86	85	92	88	88	94	90	93	107	101
Kronobergs län	87	81	84	83	83	89	83	87	100	94
Kalmar läns norra del	85	84	77	82	82	79	83	80	95	87
Kalmar läns södra del	96	99	92	97	94	101	91	95	103	99
Gotlands län	101	106	88	101	93	99	95	94	113	104
Blekinge län	92	94	91	93	85	93	87	88	97	94
Kristianstads län	108	95	99	99	97	92	95	95	94	95
Malmöhus län	115	106	106	109	109	104	102	105	96	104
Hallands län	108	97	92	96	94	91	94	92	104	98
Göteborgs och Bohus län	80	71	81	79	94	79	82	81	118	100
Älvsborgs läns norra del	80	75	71	75	78	76	75	76	114	95
Älvsborgs läns södra del	93	91	90	91	95	91	92	92	108	102
Skaraborgs län	94	92	92	93	93	96	98	96	101	97
Värmlands län	76	67	78	75	77	81	81	80	104	94
Örebro län	92	94	86	90	94	83	84	85	98	91
Västmanlands län	53	67	52	53	62	63	55	61	109	74
Kopparbergs län ¹	31	33	50	33	59	69	63	64	100	82
Gävleborgs län	61	59	64	62	80	78	81	79	101	94
Västernorrlands län	86	100	92	92	101	98	98	100	102	102
Jämtlands län ¹	—	—	—	—	101	94	98	100	114	111
Västerbottens län ¹	—	—	—	—	108	123	106	108	108	108
Norrbottnens län ¹	—	—	—	—	120	115	117	119	108	109
Hela riket ¹	90)89	93	83	88	97	85	(88)87	89	104	95

¹ Utom fjällbygderna.

Fördelning av odlarleveranser till spannmålshandlare av 1957 års brödsädsskörd på leveransgill och icke leveransgill vara under tiden fram t. o. m. den 15 oktober 1957, procenttal, enligt uppgifter från Svensk spannmålshandel, ekonomisk förening

Län	Höstvete		Vårvete		Råg	
	Leveransgill vara i % av total leverans	Icke leveransgill vara i % av total leverans	Leveransgill vara i % av total leverans	Icke leveransgill vara i % av total leverans	Leveransgill vara i % av total leverans	Icke leveransgill vara i % av total leverans
Stockholms stad och län ...	73,5	26,5	27,5	72,5	71,6	28,4
Uppsala	24,8	75,2	9,4	90,6	54,2	45,8
Södermanlands	68,3	31,7	47,5	52,5	66,3	33,7
Östergötlands	93,8	6,2	98,7	1,3	81,5	18,5
Jönköpings	47,6	52,4	84,7	15,3	48,0	52,0
Kronobergs	32,5	67,5	—	100,0	22,9	77,1
Kalmar	90,8	9,2	93,2	6,8	88,8	11,2
Gotlands	99,5	0,5	98,4	1,6	98,7	1,3
Blekinge	64,3	35,7	64,7	35,3	45,2	54,8
Kristianstads	95,2	4,8	96,7	3,3	92,3	7,7
Malmöhus	98,2	1,8	98,0	2,0	92,5	7,5
Hallands	(86,4)55,2	(13,6)44,8	(78,0)37,8	(22,0)62,2	(84,9)58,2	(15,1)41,8
Göteborgs och Bohus	53,6	46,4	65,4	34,6	66,1	33,9
Älvsborgs	42,5	57,5	26,8	73,2	85,9	14,1
Skaraborgs	65,9	34,1	42,3	57,7	73,4	26,6
Värmlands	31,4	68,6	30,1	69,9	31,1	68,9
Örebro	85,8	14,2	77,9	22,1	87,6	12,4
Västmanlands	28,4	71,6	18,1	81,9	67,1	32,9
Kopparbergs }	4,8	95,2	2,8	97,2	6,5	93,5
Gävleborgs }						
Summa	(81,3)80,7	(18,7)19,3	(77,5)74,6	(22,5)25,4	(85,6)83,7	(14,4)16,3

Bilaga 3

Beräkning av värdet av skördeförlusterna år 1957 (ur länsundersökningen)

Län	1	2	3	4	5
	Normalskörd, 1 000-tal kr				
	Brödsäd	Fodersäd	Övrigt »foder» ¹	Oljeväxter, sockerbetor, kokärter	Totalt
Stockholms stad och län .	20 172	24 407	33 714	6 946	85 239
Uppsala	25 710	32 304	25 682	11 359	95 055
Södermanlands	27 345	32 721	37 948	13 723	111 737
Östergötlands	59 574	46 820	51 473	30 105	187 972
Jönköpings	5 821	18 974	59 106	727	84 628
Kronobergs	4 099	13 047	40 799	121	58 066
Kalmar norra	7 039	8 394	18 725	1 952	36 110
Kalmar södra	18 708	15 391	33 644	10 673	78 416
Gotlands	11 659	13 091	22 735	15 462	62 947
Blekinge	8 432	8 453	28 722	3 397	49 004
Kristianstads	26 588	42 897	90 592	34 846	194 923
Malmöhus	72 290	77 985	76 756	113 383	340 414
Hallands	14 136	30 551	48 536	2 541	95 764
Göteborgs och Bohus	7 164	13 484	28 816	337	49 801
Älvsborgs norra	7 217	20 882	35 101	923	64 123
Älvsborgs södra	2 105	9 037	27 491	148	38 781
Skaraborgs	36 110	62 919	75 521	10 488	185 038
Värmlands	8 197	18 797	48 340	410	75 744
Örebro	15 633	30 063	35 297	3 786	84 779
Västmanlands	24 836	35 268	29 969	7 070	97 143
Kopparbergs	3 823	15 906	29 908	97	49 734
Gävleborgs	1 485	13 447	39 795	167	54 894
Västernorrlands	—	7 849	38 608	30	46 487
Jämtlands	—	5 364	31 065	—	36 429
Västerbottens	—	8 518	51 170	—	59 688
Norrbottnens	—	3 789	33 157	—	36 946
Hela riket	408 143	610 358	1 072 670	268 691	2 359 862

¹ Potatis, hö, bete, foderarter och vicker.

Bilaga 3 (forts.)

Län	6	7	8	9	10
	1957 års skörd, 1 000-tal kr				
	Brödsäd	Fodersäd	Övrigt foder ¹	Oljeväxter, sockerbetor, kokärter	Totalt
Stockholms stad och län	(16 037)14 555	(21 983)19 526	36 826	6 249	(81 095)77 156
Uppsala	14 328	20 577	26 175	10 300	71 380
Södermanlands	21 659	28 408	37 126	13 747	100 940
Östergötlands	54 729	40 308	50 358	33 565	178 960
Jönköpings	4 272	17 944	56 469	657	79 342
Kronobergs	2 792	11 619	40 450	114	54 975
Kalmar norra	5 605	6 796	17 417	1 978	31 796
Kalmar södra	17 366	14 824	32 512	11 766	76 468
Gotlands	11 714	12 088	23 607	15 942	63 351
Blekinge	7 085	7 130	27 054	3 684	44 953
Kristianstads	26 731	39 726	83 831	39 432	189 720
Malmöhus	78 282	81 470	68 184	135 010	362 946
Hallands	(12 059)11 510	27 216	47 970	2 944	(90 189)89,640
Göteborgs och Bohus	4 724	11 000	31 928	362	48 014
Älvsborgs norra	4 609	16 114	36 861	984	58 568
Älvsborgs södra	1 546	8 406	28 735	147	38 834
Skaraborgs	29 907	61 404	73 493	12 519	177 323
Värmlands	5 296	15 116	44 060	300	64 772
Örebro	13 529	25 999	31 672	4 691	75 891
Västmanlands	10 879	21 083	29 610	6 798	68 370
Kopparbergs	1 318	9 283	27 473	36	38 110
Gävleborgs	793	10 450	36 399	33	47 675
Västernorrlands	—	7 980	40 535	9	48 524
Jämtlands	—	5 542	32 781	—	38 323
Västerbottens	—	9 439	52 750	3	62 192
Norrbottnens	—	4 558	38 200	5	42 763
Hela riket	(345 260)343 229	(536 463)534 006	1 052 476	301 275	(2 235 474)2 230

¹ Potatis, hö, bete, foderarter och vicker.

Bilaga 3 (forts.)

Län	11	12	13	14	15	16
	Skillnad mellan normalskörd och 1957 års skörd, 1 000-tal kr					
	Brödsäd	Foder-säd	Övrigt »foder» ¹	Oljeväxter, sockerbetor, kokärter	Totalt	»Skördeprocent» (10)/(5)
Stockholms stad och län .	(- 4 135)— 5 617	(- 2 424)— 4 881	+ 3 112	- 697	(- 4 144)— 8 083	(95,1)90,5
Uppsala	- 11 382	- 11 727	+ 493	- 1 059	- 23 675	75,1
Södermanlands	- 5 686	- 4 313	- 822	+ 24	- 10 797	90,3
Östergötlands	- 4 845	- 6 512	- 1 115	+ 3 460	- 9 012	95,2
Jönköpings	- 1 549	- 1 030	- 2 637	- 70	- 5 286	93,8
Kronobergs	- 1 307	- 1 428	- 349	- 7	- 3 091	94,7
Kalmar norra	- 1 434	- 1 598	- 1 308	+ 26	- 4 314	88,1
Kalmar södra	- 1 342	- 567	- 1 132	+ 1 093	- 1 948	97,5
Gotlands	+ 55	- 1 003	+ 872	+ 480	+ 404	100,6
Blekinge	- 1 347	- 1 323	- 1 668	+ 287	- 4 051	91,7
Kristianstads	+ 143	- 3 171	- 6 761	+ 4 586	- 5 203	97,3
Malmöhus	+ 5 992	+ 3 485	- 8 572	+ 21 627	+ 22 532	106,6
Hallands	(- 2 077)— 2 626	- 3 335	- 566	+ 403	(- 5 575)— 6 124	(94,2)93,6
Göteborgs och Bohus	- 2 440	- 2 484	+ 3 112	+ 25	- 1 787	96,4
Älvsborgs norra	- 2 608	- 4 768	+ 1 760	+ 61	- 5 555	91,3
Älvsborgs södra	- 559	- 631	+ 1 244	- 1	+ 53	100,1
Skaraborgs	- 6 203	- 1 515	- 2 028	+ 2 031	- 7 715	95,8
Värmlands	- 2 901	- 3 681	- 4 280	- 110	- 10 972	85,5
Örebro	- 2 104	- 4 064	- 3 625	+ 905	- 8 888	89,5
Västmanlands	- 13 957	- 14 185	- 359	- 272	- 28 773	70,4
Kopparbergs	- 2 505	- 6 623	- 2 435	- 61	- 11 624	76,6
Gävleborgs	- 692	- 2 997	- 3 396	- 134	- 7 219	86,8
Västernorrlands	-	+ 131	+ 1 927	- 21	+ 2 037	104,4
Jämtlands	-	+ 178	+ 1 716	-	+ 1 894	105,2
Västerbottens	-	+ 921	+ 1 580	+ 3	+ 2 504	104,2
Norrbottens	-	+ 769	+ 5 043	+ 5	+ 5 817	115,7
Hela riket	(- 62 888) - 64 914	(- 78 895) - 76 352	- 20 194	+ 82 584	(- 124 388) - 128 876	(94,7)94,5

¹ Potatis, hö, bete, foderärter och vickor.

Jämförelse mellan bygde- och länsundersökningarna

Län	Skördeprocent enligt	
	bygde- under- sökningen	länsunder- sökningen
Stockholms stad och län	(99)92	(95)91
Uppsala	75	75
Södermanlands	91	90
Ostergötlands	93	95
Jönköpings	101 (95) ¹	94
Kronobergs	94	95
Kalmar läns norra del	87	88
Kalmar läns södra del	99	98
Gotlands	104	101
Blekinge	94	92
Kristianstads	95	97
Malmöhus	104	107
Hallands	98	94
Göteborgs och Bohus	100	96
Älvsborgs läns norra del	95	91
Älvsborgs läns södra del	102	100
Skaraborgs	97	96
Värmlands	94 (86) ¹	86
Örebro	91	90
Västmanlands	74	70
Kopparbergs	82	77
Gävleborgs	94 (89) ¹	87
Västernorrlands	102	104
Jämtlands	111	105
Västerbottens	108	104
Norrbottnens	109	116
Hela riket	95	95

¹ Talen inom parentes anger skördeprocenten, när höskörden beräknas enligt samma metod som i länsundersökningen.

Bilaga 5

Skördeförlost år 1957 vid 0, 15 och 20 procent självrisk

Område	Skördeförlost, milj. kr. vid nedanstående självrisk			Åkerareal i motsvarande kommuner, ha		
	0 %	15 %	20 %	0 %	15 %	20 %
Stockholms stad och län.	(4,1)8,1	(2,4)3,7	(1,0)1,9	123 780	(32 285)52 647	(11 847)35 381
Uppsala län	23,7	12,0	8,9	134 595	94 712	84 507
Södermanlands län	10,8	2,4	1,0	167 478	51 504	26 912
Östergötlands län	9,0	1,0	0,2	228 448	43 954	12 343
Jönköpings län	5,3	—	—	127 329	—	—
Kronobergs län	3,1	0,6	0,2	71 069	15 686	7 915
Kalmar läns norra del	4,3	1,1	0,4	60 464	30 621	18 851
Kalmar läns södra del	1,9	1,5	0,6	111 066	10 813	7 973
Gotlands län	—	—	—	—	—	—
Blekinge län	4,1	1,1	0,6	54 590	12 176	11 301
Kristianstads län	5,2	1,7	0,8	204 067	36 287	17 824
Malmöhus län	—	—	—	—	—	—
Hallands län	(5,6)6,1	(0,9)1,0	0,0	140 376	16 394	711
Göteborgs och Bohus län	1,8	—	—	87 802	—	—
Älvsborgs läns norra del	5,6	0,8	0,2	129 603	25 155	4 905
Skaraborgs län	7,7	2,1	0,8	285 073	34 666	17 170
Värmlands län	11,0	4,5	2,6	181 533	44 712	25 477
Örebro län	8,9	2,6	1,4	133 578	44 444	21 720
Västmanlands län	28,8	14,9	11,0	156 020	122 156	104 202
Kopparbergs län	11,6	4,5	2,8	99 917	60 073	48 123
Gävleborgs län	7,2	1,0	0,4	111 258	14 007	3 388
Västernorrlands län	—	—	—	—	—	—
Jämtlands län	—	—	—	—	—	—
Hela riket	(159,7)164,2	(55,1)56,5	(32,9)33,8	2 608 046	(689 645)710 007	(425 169)448 703

Fördelning av den 31 oktober 1957 utestående stödlån på olika riksbankskontor

(stödlån enligt SFS 593/1955 ej medtagna)

571965 Stockholm 1957. Isaac Marcus Boktryckeri Aktiebolag

Jordbruksutskottets utlånande nr 40 år 1957

	Enl. SFS 369/1951		Enl. SFS 766/1951		Enl. SFS 764/1952		Enl. SFS 723/1954		Summa	
	antal	belopp	antal	belopp	antal	belopp	antal	belopp	antal	belopp
Huvudkontoret . . .			11	21,5	440	1 637,7	14	48,0	465	1 707,2
Göteborg	4	3,8	6	9,7	32	35,4	59	188,1	101	237,0
Malmö			143	160,2	38	102,8	433	2 647,7	614	2 910,7
Falun					92	130,0	4	19,9	96	149,9
Gävle					687	531,5	141	166,9	828	698,4
Halmstad	4	1,5	8	4,0	117	173,2	587	2 174,3	716	2 353,0
Härnösand					506	470,3	362	496,1	868	966,4
Jönköping			4	1,1	935	1 673,8	131	384,9	1 070	2 059,8
Kalmar			53	60,1	1 630	2 793,6			1 683	2 853,7
Karlskrona			29	16,9	292	331,9	51	94,9	372	443,7
Karlstad	5	4,8	19	20,4	296	731,9	62	165,4	382	922,5
Kristianstad			157	164,7	276	503,0	885	3 946,0	1 318	4 613,7
Linköping			84	73,4	1 049	2 985,9	3	7,0	1 136	3 066,3
Luleå			25	2,2	1 603	1 592,0	6 334	8 132,0	7 962	9 726,2
Mariestad	1	0,9	41	30,4	781	1 532,1	74	136,0	897	1 699,4
Nyköping			11	6,0	388	1 119,6	24	89,0	423	1 214,6
Umeå					2 620	2 933,6	5 596	9 279,0	8 216	12 212,6
Uppsala	1	0,6	6	4,9	256	812,5	23	48,8	286	866,8
Visby			42	34,6	546	936,8			588	971,4
Vänersborg	6	5,4	24	30,3	404	724,1	238	491,0	672	1 250,8
Västerås	1	2,5	15	45,4	429	1 104,6	18	40,0	463	1 192,5
Växjö	1	0,6	6	2,8	580	871,0	167	327,9	754	1 202,3
Örebro			19	22,9	684	1 996,7	52	138,5	755	2 158,1
Östersund					742	879,2	82	116,0	824	995,2
Summa	23	20,1	703	711,5	15 423	26 603,2	15 340	29 137,4	31 489	56 472,2